

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

Xe KAMER

A R R E S T

nr. 228.589 van 30 september 2014
in de zaak A. 207.394/X-15.285 (I).
A. 207.466/X-15.292 (II).
A. 207.482/X-15.299 (III).

In zake :

I.

Erwin DE MEULEMEESTER
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Carlos De Wolf
kantoor houdend te 9680 Maarkedal
Etikhovestraat 6
bij wie woonplaats wordt gekozen

II.

1. Luc DE MEULEMEESTER
2. Regina DE PRAETERE
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Wannes Thyssen
kantoor houdend te 9000 Gent
Kasteellaan 141
bij wie woonplaats wordt gekozen

III.

Dieter VAN KERREBROEK
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Wim De Cuyper
kantoor houdend te 9100 Sint-Niklaas
Vijfstraten 57
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

I. + II. + III.

1. de PROVINCIE OOST-VLAANDEREN
2. het VLAAMSE GEWEST
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Veerle Tollenaere
kantoor houdend te 9000 Gent
Koning Albertlaan 128
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de beroepen

1. Het beroep, ingesteld op 20 december 2012 door verzoeker in de zaak *sub I*, strekt tot de nietigverklaring van het besluit van de Vlaamse minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport van 12 oktober 2012 houdende de goedkeuring van het provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan “Overstromingsgebied Nederbeek”, te Wortegem-Petegem, waarbij wordt beslist dat het algemeen belang de onteigening vordert van de onroerende goederen aangegeven op het onteigeningsplan en waarbij aan de provincie Oost-Vlaanderen machtiging tot onteigening wordt verleend met toepassing van de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden, bij uittreksel bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 24 oktober 2012.

Het beroep, ingesteld op 21 december 2012 door de verzoekende partijen in de zaak *sub II*, strekt tot de nietigverklaring van :

1. het voormelde besluit van de Vlaamse minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport van 12 oktober 2012;
2. het besluit van de provincieraad van Oost-Vlaanderen van 20 juni 2012 houdende de definitieve vaststelling van het provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan “Overstromingsgebied Nederbeek” te Wortegem-Petegem;
3. de beslissing van de dienst Mer van 18 juni 2010.

Het beroep, ingesteld op 21 december 2012 door verzoeker in de zaak *sub III*, strekt tot de nietigverklaring van :

1. het voormelde besluit van de Vlaamse minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport van 12 oktober 2012;
2. het voormelde besluit van de provincieraad van Oost-Vlaanderen van 20 juni 2012.

II. Verloop van de rechtspleging

2. Bij arrest nr. 223.082 van 29 maart 2013 is de vordering tot schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing in de zaak *sub I* verworpen.

Verzoeker heeft in de zaak *sub I* een verzoekschrift tot voortzetting van de rechtspleging ingediend.

De verwerende partijen hebben in alle zaken een memorie van antwoord ingediend en de verzoekende partijen hebben in alle zaken een memorie van wederantwoord ingediend.

Auditeur Joke Goris heeft in alle zaken een verslag opgesteld.

De verzoekende partijen hebben in alle zaken een laatste memorie ingediend. De verwerende partijen hebben in alle zaken een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 20 juni 2014.

Staatsraad Jan Clement heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Carlos De Wolf, die verschijnt voor verzoeker in zaak *sub I*, advocaat Wannes Thyssen, die verschijnt voor de verzoekende partijen in zaak *sub II*, advocaat Roy Vander Cruyssen, die *loco* advocaat Wim De Cuyper verschijnt voor verzoeker in zaak *sub III*, Kaat Van Keymeulen, juriste, die verschijnt voor de eerste verwerende partij in alle zaken, en advocaat Olivier Coopman, die *loco* advocaat Veerle Tollenaere verschijnt voor de tweede verwerende partij in alle zaken, zijn gehoord.

Auditeur Wouter De Cock heeft in alle zaken een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. Verzoeker in de zaak *sub I* exploiteert een landbouwhoeve, gelegen aan de Beekstraat 22 te Wortegem-Petegem, die gekend is onder de naam “Hof ter Beke”. De verzoekende partijen in de zaak *sub II* zijn eigenaar van de voormelde landbouwhoeve. Zij zijn tevens eigenaar van omliggende weilanden, die worden verpacht. De landbouwhoeve en de omliggende percelen zijn overeenkomstig het bij koninklijk besluit van 24 februari 1977 vastgesteld gewestplan Oudenaarde in agrarisch gebied gelegen. De bestemming van onder andere deze percelen werd door de Vlaamse regering als agrarisch gebied herbevestigd.

Verzoeker in de zaak *sub III* is eigenaar en bewoner van een woning, gelegen aan de Broekstraat 8 te Wortegem-Petegem, kadastraal gekend als sectie A, nr. 503/d. Deze verzoeker is tevens eigenaar van het achterliggende perceel landbouwgrond, kadastraal gekend als nr. 505/a. Het achterliggende deel van het perceel nr. 503/d en het daarachter gelegen perceel nr. 505/a worden door verzoeker gebruikt voor landbouwdoeleinden. Het landbouwbedrijf van verzoeker bestaat uit akkerbouw en veeteelt. Overeenkomstig het gewestplan Oudenaarde zijn de voormelde percelen in agrarisch gebied gelegen.

3.2. Op 4 maart 2010 beslist de deputatie van de provincieraad van de provincie Oost-Vlaanderen tot de opmaak van het provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan (hierna PRUP) “Overstromingsgebied Nederbeek” te Wortegem-Petegem.

3.3. In maart 2010 wordt er een MER-screeningsnota opgesteld, waarin besloten wordt dat het voorgenomen PRUP niet onder de plan-MER-plicht valt.

Wat de ligging, doelstelling en inplantingskeuze van het overstromingsgebied betreft, wordt in de MER-screeningsnota onder meer het volgende gesteld:

“2.1 Ligging van het plangebied

Het provinciaal RUP ‘Overstromingsgebied Nederbeek te Wortegem-Petegem’ is gelegen in het zuidwesten van de gemeente, aansluitend bij de provincie West-Vlaanderen, meer specifiek de gemeente Anzegem, deelgemeente Gijzelbrechtegem.

Het plangebied betreft een zone gelegen ten zuiden van de Nederbeek, op het gewestplan ingekleurd als agrarisch gebied.

[...]

3.1 Doelstelling

De opmaak van het provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan (provinciaal RUP) heeft als doelstelling een overstromingsgebied te reserveren om een oplossing te bieden aan de wateroverlastproblemen binnen het ganse stroomgebied van de Nederbeek, vanaf de Broekstraat tot aan de Kortrijkstraat. Naast de aanpak van 13 lokale knelpunten is uit een modelleringsstudie gebleken dat een bufferbekken moet worden aangelegd stroomopwaarts van de probleemgebieden.

Het doel van het provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan ‘Overstromingsgebied Nederbeek’ te Wortegem-Petegem is een overstromingsgebied te bestemmen zodat werken kunnen uitgevoerd worden om ingrepen voor de aanleg van een overstromingsgebied mogelijk te kunnen maken. De hoofdbestemming van het gebied is waterberging in functie van de waterbeheersing van de Nederbeek. Natuurontwikkeling evenals agrarisch gebruik kunnen in dit gebied als nevenbestemming, doch zij mogen de hoofdbestemming niet belemmeren. Dit betekent dat hooi- en grasland mogelijk is, akkerbouw is echter niet wenselijk.

[...].”

Onder “3.3 Alternatieven” wordt onder meer het volgende gesteld:

“[...]

Locatie Broekstraat - Zwalmstraat/Beekstraat :

De weiden tussen de Broekstraat en de Beekstraat zijn uitermate geschikt om de functie van een gecontroleerd overstromingsgebied te vervullen door het feit dat deze laaggelegen zijn en ook in de huidige toestand regelmatig onder water komen.

Na enige discussie en overleg werd geopteerd om het overstromingsgebied op de rechteroever van de Nederbeek in te planten, ook al bleek vanuit hydraulisch oogpunt de linkeroever meer geschikt (laagst gelegen dus geen uitgraving nodig waardoor de realisatie ook goedkoper wordt). De gronden op de linkeroever zijn allen in eigendom van één landbouwer, wonende in Hof ter Beke, waardoor bij het aanleggen van het overstromingsgebied op deze gronden, de leefbaarheid van dit bedrijf in gedrang zou komen. De percelen op rechteroever zijn in eigendom van verschillende eigenaars waardoor de lasten verdeeld worden over meerdere eigenaars en de leefbaarheid van de bedrijven minder in gedrang komt.

Bovendien komen deze gronden ook geregeld onder water te staan (cfr foto's) ook al wordt dit niet aangegeven op kaart 5 en 6 van de overstromingsgevoelige gebieden en de ROG's en NOG's.

Door de ligging op de rechteroever wordt ook het Hof ter Beke, waarvan het voormalig kasteel deels beschermd monument is[,] evenals het omliggende perceel dat als dorpsgezicht geklasseerd is, beter bewaard dan wanneer het overstromingsgebied op de linkeroever zou worden ingeplant.”

3.4. Op 31 mei 2010 dient de eerste verwerende partij bij de dienst milieueffectrapportage (hierna: dienst Mer) het screeningsdossier in en vraagt zij deze dienst of een plan-MER moet worden opgemaakt.

3.5. Op 18 juni 2010 beslist de dienst Mer dat het voorgenomen plan geen aanleiding geeft tot aanzienlijke milieugevolgen en dat de opmaak van een plan-milieueffectenrapport niet nodig is.

Dit is de derde bestreden beslissing in de zaak *sub II*.

3.6. Nadat zij op haar vraag verduidelijking kreeg over het voorgenomen plan, levert de Vlaamse Milieumaatschappij (hierna: VMM) op 22 juni 2010 een ongunstig advies af. In dit advies wordt onder meer het volgende gesteld:

“[...] De VMM heeft in het kader van de screeningsnota reeds een gunstig advies gegeven [...] d.d. 14/04/2010. In dit advies werd om verduidelijking gevraagd en werd er vanuit gegaan dat de dijken enkel werden voorzien op rechteroever en de waterloop niet werd afgesneden van de andere weilanden waar momenteel op een natuurlijke wijze reeds water wordt geborgen.

Grondwater
[...]

Voor wat betreft het grondwaterstromingspatroon werd in de screeningsnota aangegeven dat er geen ondergrondse constructies of afgravingen van de vallei werden voorzien. Op pag. 35 in de toelichtingsnota wordt echter aangegeven dat het overstromingsgebied wordt gerealiseerd door uitgraving van het bestaande terrein tot op een bodempeil van 19,20 mTAW. Op basis van het digitaal hoogtemodel blijkt dat dit op een aantal plaatsen een uitgraving tot +/- 2 m-mv betekent. Door de vochtige zandleembodem op deze locatie, zal deze afgraving vermoedelijk een impact hebben op de grondwaterstand in het valleigebied met lichte peildalingen tot gevolg. Het RUP wijkt dan ook in belangrijke mate af van de inhoud van het milieuonderzoek dat is uitgevoerd voor het voorliggend RUP.

Oppervlaktewater

Bij het RUP is een onteigeningsplan toegevoegd met daarop een indicatie van de dijken die worden voorzien. In het voorgaande advies had de VMM immers reeds meer informatie gevraagd over de aanleg van de dijken om zeker te voorkomen dat de waterloop van zijn valleigebied zou worden afgesneden waar in de huidige situatie reeds op een natuurlijke wijze water wordt geborgen. Dit wordt bevestigd door informatie in de toelichtingsnota o.a. op pag. 24 waar wordt aangegeven dat de weiden tussen de Broekstraat en de Beekstraat uitermate geschikt zijn om de functie van een gecontroleerd overstromingsgebied te vervullen door het feit dat deze laaggelegen zijn en ook in de huidige toestand regelmatig onder water komen. Zowel op de plannen als in de beschrijving op pag. 30 wordt aangegeven dat er dijken worden aangelegd om de weilanden ten noorden van de Nederbeek, welke laag gelegen zijn, te vrijwaren van overstromingen door aan deze zijde een dijk aan te leggen evenwijdig aan de Nederbeek. Verder zal het perceel 506 d worden opgehoogd om ervoor te zorgen dat het gebied niet onder water komt te staan. Door deze ingrepen van het voorliggend plan gaat een belangrijke hoeveelheid natuurlijk bergingsvermogen van het valleigebied verloren. Bufferbekkens dienen voorzien te worden ter aanvulling van de natuurlijke bergingscapaciteit. Het aanleggen van de dijk en het ophogen van weilanden in gebieden die in de huidige situatie reeds effectief overstromen en waar geen vergund geachte gebouwen dienen beschermd te worden tegen overstromingen worden dan ook ongunstig geadviseerd. We gaan er dan ook niet mee akkoord dat op pag. 37 wordt aangegeven dat het plan in overeenstemming is met doelstelling 6.3 namelijk dat zoveel mogelijk ruimte wordt geboden aan water, met behoud en herstel van de watergebonden functies van oeverzones en overstromingsgebieden. Dit aspect werd eveneens niet geëvalueerd in de opgemaakte screeningsnota, aangezien deze zich beperkte tot het gebied ten zuiden van de Nederbeek zonder aan te geven dat het volledige valleigebied zou worden ingedijkt. We zijn dan ook van mening dat het plan dermate is aangepast dat de inhoud van de screeningsnota sterk afwijkt van het voorliggende plan en zeker de opgenomen effectbepaling.

Besluit

De VMM – afdeling Operationeel Waterbeheer is van mening dat het voorliggende plan niet in overeenstemming is met de doelstellingen en beginselen van het decreet integraal waterbeleid. Het RUP wordt dan ook

ongunstig geadviseerd en daarnaast is het voorliggende RUP dermate verschillend van het onderzochte plan in de screeningsnota dat de milieueffectbeoordeling geen correcte weergave meer is van de te verwachten effecten.”

3.7. Op 28 juni 2010 vindt de plenaire vergadering over het voorontwerp van PRUP plaats.

3.8. Op 9 november 2011 beslist de provincieraad van de provincie Oost-Vlaanderen het ontwerp-PRUP “Overstromingsgebied Nederbeek” te Wortegem-Petegem en het daarbij horend onteigeningsplan voorlopig vast te stellen.

Uit de in de toelichtingsnota weergegeven “ruimtebalans” blijkt dat het plangebied van het bestreden PRUP 4,07 ha bedraagt. Daarop is artikel 1 “zone voor waterberging” van de stedenbouwkundige voorschriften van toepassing. Uit het onteigeningsplan blijkt dat het gehele plangebied, behoudens de toegangsweg naar het overstromingsgebied, wordt onteigend.

Artikel 1 “zone voor waterberging” van de stedenbouwkundige voorschriften bepaalt onder meer wat volgt:

“De hoofdbestemming van deze zone is waterberging in functie van de waterbeheersing van de Nederbeek. Natuurontwikkeling dient als nevenbestemming mogelijk gemaakt en/of gestimuleerd te worden.

Agrarisch medegebruik is toegestaan mits de hoofdbestemming hierdoor niet wordt belemmerd. Enkel het gebruik van de zone als hooi- en/of grasland is toegelaten. Akkerbouw of andere landbouwactiviteiten zijn niet toegelaten. In deze zone staat versterking en herstel van de bestaande kleine landschapselementen voorop.”

3.9. Tijdens het van 2 december 2011 tot en met 30 januari 2012 over het ontwerp-PRUP gehouden openbaar onderzoek dient verzoeker in de zaak *sub I* een bezwaar in.

3.10. In zitting van 24 april 2012 bespreekt de provinciale commissie voor ruimtelijke ordening (hierna: Procoro) de tijdens het openbaar onderzoek ingediende adviezen en bezwaren.

3.11. Op 20 juni 2012 stelt de provincieraad van de provincie Oost-Vlaanderen het PRUP “Overstromingsgebied Nederbeek” te Wortegem-Petegem en het daarbij horend onteigeningsplan definitief vast. Daarbij wordt, ingevolge het advies van de Procoro, onder meer voornoemd artikel 1 “zone voor waterberging” van de stedenbouwkundige voorschriften gewijzigd in de zin dat in die zone “agrarisch medegebruik is toegestaan mits de hoofdbestemming hierdoor niet wordt belemmerd en op voorwaarde dat de basiskwaliteit voor het water gehaald wordt”.

Dit is de tweede bestreden beslissing in de zaken *sub II* en *sub III*.

3.12. Op 12 oktober 2012 keurt de Vlaamse minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport het PRUP “Overstromingsgebied Nederbeek” te Wortegem-Petegem goed (artikel 1), verklaart dat het algemeen nut de onteigening vordert van de onroerende goederen aangegeven op het onteigeningsplan (artikel 2) en verleent aan de provincie Oost-Vlaanderen de machtiging tot onteigening met toepassing van de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden (artikelen 3 en 4).

Dit is de bestreden beslissing in de zaak *sub I* en de eerste bestreden beslissing in de zaken *sub II* en *sub III*.

Dit besluit wordt bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 24 oktober 2012.

3.13. Bij besluit van 25 januari 2013 trekt de Vlaamse minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport het voornoemde besluit van 12 oktober 2012 in voor wat de artikelen 2, 3 en 4 betreft.

IV. Voorwerp van de beroepen

4. Gelet op het gestelde onder randnummer 3.13, is het beroep zonder voorwerp geworden en derhalve onontvankelijk, in zoverre dit de artikelen 2, 3 en 4 van de bestreden beslissing in de zaak *sub I* en van de eerste bestreden beslissing in de zaken *sub II* en *sub III* betreft.

Hierna wordt onder de bestreden beslissing in de zaak *sub I* en de eerste bestreden beslissing in de zaken *sub II* en *sub III*, het onder randnummer 3.12 bedoelde ministerieel besluit van 12 oktober 2012 begrepen, met uitzondering van de artikelen 2, 3 en 4.

V. Onderzoek van de middelen in de zaak sub II

Eerste middel

Standpunt van de partijen

5.1. De verzoekende partijen roepen in een eerste middel de schending in van artikel 2.4.4, § 2, eerste lid, van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) en artikel 13 van het besluit van 13 juli 2009 van de Vlaamse regering ‘tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering’ zoals gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 14 oktober 2011. Zij menen dat de onteigeningsmachtiging ten onrechte werd verleend door de Vlaamse minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, nu enkel de Vlaamse minister, bevoegd voor binnenlandse aangelegenheden, dergelijke onteigeningsmachtiging kan geven.

5.2. De verwerende partijen en de verzoekende partijen stellen in hun memories van antwoord, respectievelijk memories van wederantwoord, dat het bestreden besluit van 12 oktober 2012 bij ministerieel besluit van 25 januari 2013 werd ingetrokken, voor zover dit de onteigeningsmachtiging betreft en zijn het erover eens dat het eerste middel aldus zonder voorwerp geworden is.

Beoordeling

6.1. Gelet op het gestelde onder randnummer 4, is het middel, dat enkel tegen de bij het bestreden besluit van 12 oktober 2012 verleende onteigeningsmachtiging is gericht, onontvankelijk.

Tweede middel

Standpunt van de partijen

7.1. De verzoekende partijen roepen in een tweede middel onder meer de schending in van het zorgvuldigheidsbeginsel als algemeen beginsel van behoorlijk bestuur.

Zij argumenteren dat het voormelde beginsel geschonden is doordat de plannende overheid zich bij het goedkeuren en vaststellen van het PRUP heeft gebaseerd op de beslissing van de dienst Mer van 18 juni 2010 tot ontheffing van het opstellen van een milieueffectrapportage, terwijl deze ontheffingsbeslissing niet meer representatief was. De VMM heeft op 22 juni 2010 immers een ongunstig advies uitgebracht, waarin zij uitdrukkelijk wijst op de belangrijke wijzigingen van het voorstel tot PRUP ten opzichte van het voorgelegde screeningsrapport en de mogelijke effecten op het grond- en oppervlaktewater die daarvan het gevolg zijn. Van een zorgvuldige overheid mag worden verwacht dat zij de effecten van een voorgenomen ruimtelijk plan op een accurate manier inschat, in voorkomend geval in het licht van de gewijzigde plansituatie en de daaruit voortkomende milieueffecten.

7.2. De eerste verwerende partij repliceert in haar memorie van antwoord dat de ontheffingsbeslissing van de dienst Mer van 18 juni 2010 en het advies van de VMM van 22 juni 2010 van dezelfde periode dateren en gebaseerd zijn op dezelfde stukken. De dienst Mer heeft zijn ontheffingsbeslissing dan ook gebaseerd op de screeningsnota en het gewijzigde voorstel van PRUP. Voorts werd rekening gehouden met de bedenkingen in het advies van de VMM. Tijdens

de plenaire vergadering werd immers al ingegaan op de opmerkingen van de VMM. In het advies van de Procoro wordt rekening gehouden met de bemerkingen inzake de beperking van de hoeveelheid natuurlijk waterbergingsvermogen, terwijl uit de toelichtingsnota blijkt dat de deputatie de wijziging van het grondwaterstromingspatroon zorgvuldig heeft onderzocht en in alle redelijkheid heeft geoordeeld dat er geen significante negatieve effecten op de grondwaterstromingen zijn. Inzake de grondwaterstand stelde de VMM niet dat er een significante negatieve impact zou zijn.

7.3. De tweede verwerende partij repliceert in haar memorie van antwoord dat uit het verslag van de plenaire vergadering blijkt dat de opmerkingen van de VMM zijn beantwoord. Het advies van de VMM dateert van 22 juni 2010 en handelt over het voorontwerp (versie juni 2010). Uit verzoekers vergelijking tussen de ontwerp-toelichtingsnota (versie oktober 2011) en de toelichtingsnota (versie juni 2012) kan dus niet worden afgeleid dat er essentiële bijstellingen zijn gebeurd of een evaluatie van nieuwe of andere milieueffecten, aangezien de aanpassingen reeds voordien gebeurden. Zo werd in de toelichtingsnota onder meer een passage toegevoegd over de afgravingen.

7.4. In hun memorie van wederantwoord dupliceren de verzoekende partijen dat de VMM zelf in haar advies aangeeft dat het PRUP sterk afwijkt van het onderzochte plan in de screeningsnota, zodat niet overtuigend kan worden gesteld dat er op basis van dezelfde stukken werd geoordeeld. Volgens hen volstaat het voorts niet dat tijdens de opmaakprocedure tegemoet werd gekomen aan het ongunstig advies van de VMM om aldus de beoordeling van de milieueffecten door de dienst Mer te verantwoorden. Die beoordeling gebeurde immers op basis van een plan dat sterk afweek van het plan dat uiteindelijk definitief werd vastgesteld en goedgekeurd. De beoordeling van de milieueffecten dient echter in overeenstemming te zijn met het voorgenomen PRUP. Er anders over oordelen zou de regeling elk nut ontnemen, aangezien de initiatiefnemer dan een plan kan bijsturen nadat er werd geoordeeld dat er geen nadelige milieueffecten zijn.

7.5. De eerste verwerende partij laat in haar laatste memorie nog gelden dat de dienst Mer naar aanleiding van de plenaire vergadering niet gesteld heeft dat haar conclusies achterhaald zouden zijn wegens wijzigingen aan het ontwerp van PRUP. Zij mocht er dan ook van uit gaan dat de dienst Mer het niet nodig vond om op haar ontheffingsbeslissing terug te komen. Bovendien is er tijdens het planningsproces steeds voldoende aandacht voor de milieueffecten geweest.

Beoordeling

8.1. Het zorgvuldigheidsbeginsel vereist dat de overheid bij de voorbereiding van het plan zorgvuldig te werk gaat en daarbij alle aspecten van het dossier betreft zodat met kennis van zaken een beslissing kan worden genomen, *in casu* of het planinitiatief al dan niet van aard is om aanleiding te geven tot aanzienlijke milieugevolgen.

De Raad van State is niet bevoegd om zijn beoordeling, wat betreft de MER-screening, in de plaats te stellen van die van de dienst Mer. In de uitoefening van de hem opgedragen wettigheidscontrole is hij enkel bevoegd na te gaan of de dienst Mer op grond van juiste feitelijke gegevens in redelijkheid heeft kunnen beslissen, te dezen dat “het voorgenomen plan geen aanleiding geeft tot aanzienlijke milieugevolgen en dat de opmaak van een plan[-]MER niet nodig is”.

8.2. Uit het tweede, ongunstig advies van de VMM van 22 juni 2010 blijkt dat zij eerder, op 14 april 2010, een gunstig advies over het plan uitbracht, waarin zij ervan uitging “dat de dijken enkel werden voorzien op rechteroever en de waterloop niet werd afgesneden van de andere weilanden waar momenteel op een natuurlijke wijze reeds water wordt geborgen” en vroeg om verduidelijking. De gevraagde toelichting werd haar bezorgd in de vorm van de toelichtingsnota bij het voorontwerp van PRUP, versie juni 2010. Het tweede advies van de VMM van 22 juni 2010 is niet alleen gebaseerd op de screeningsnota van maart 2010, maar ook op deze laatste toelichtingsnota, waarnaar het meermaals verwijst. Uit

dit advies blijkt ook dat het voorontwerp van PRUP, versie juni 2010, afwijkt van het in de screeningsnota onderzochte plan.

De ontheffingsbeslissing van de dienst Mer dateert van 18 juni 2010. In die beslissing verwijst de dienst Mer naar de screeningsnota van maart 2010, doch nergens naar de toelichtingsnota bij het voorontwerp van PRUP, versie juni 2010. Evenmin blijkt uit enig ander stuk van het dossier dat de ontheffingsbeslissing op deze laatste toelichtingsnota is gebaseerd.

8.3. Terecht merken de verzoekende partijen op dat het voorontwerp van PRUP, versie juni 2010, in sterke mate afwijkt van het plan dat in de screeningsnota werd onderzocht. In haar advies van 22 juni 2010 geeft de VMM die afwijkingen uitdrukkelijk aan (zie randnummer 3.6). Zij besluit dat het voorliggende plan niet in overeenstemming is met de doelstellingen en beginselen van het decreet van 18 juli 2003 ‘betreffende het integraal waterbeleid’ en voegt daaraan toe dat “het voorliggende RUP dermate verschillend [is] van het onderzochte plan in de screeningsnota dat de milieueffectbeoordeling geen correcte weergave meer is van de te verwachten effecten”. Zo blijkt uit de toelichtingsnota, versie juni 2010, dat toch tot een afgraving van het terrein zal worden overgegaan en dat het volledige valleigebied wordt ingedijkt, terwijl de screeningsnota vermeldde dat er geen afgravingen werden voorzien en deze nota zich beperkte tot het gebied ten noorden van de Nederbeek, zonder aan te geven dat het volledige valleigebied zou worden ingedijkt.

8.4. Vastgesteld moet worden dat het plan waarop de ontheffingsbeslissing betrekking heeft, aanzienlijk verschilt van het plan waarop de eerste en de tweede bestreden beslissing betrekking hebben. Deze laatste beslissingen blijken zich zodoende op een achterhaalde ontheffingsbeslissing te steunen.

De door de verwerende partijen aangevoerde omstandigheid dat in het latere planningsproces wel rekening werd gehouden met de opmerkingen van de VMM en dat deze werden beantwoord, daarbij verwijzend naar het

verslag van de plenaire vergadering van 28 juni 2010, het advies van de Procoro van 24 april 2012 en de toelichtingsnota bij het PRUP, versie juni 2012, vermag het gebrek aan een correcte milieueffectenbeoordeling door de dienst Mer niet goed te maken.

8.5. De verwerende partijen betogen niet, laat staan dat zij aantonen, dat de dienst Mer bij het nemen van de ontheffingsbeslissing niet over het gewijzigde plan kon beschikken. Integendeel doet de eerste verwerende partij zelfs gelden dat de dienst Mer met het gewijzigde voorontwerp rekening heeft gehouden. Door uit te gaan van een plan dat bij het nemen van de ontheffingsbeslissing achterhaald was, heeft de dienst Mer de zorgvuldigheidsplicht geschonden.

8.6. Conclusie is derhalve dat de verwerende partijen het in het middel aangevoerde zorgvuldigheidsbeginsel hebben geschonden door de eerste en de tweede bestreden beslissing te nemen bij afwezigheid van een correcte milieueffectenbeoordeling door de dienst Mer. Deze laatste beslissingen zijn onwettig en moeten vernietigd worden. Minstens om reden van rechtszekerheid in het rechtsverkeer, dient de derde bestreden beslissing hetzelfde lot te ondergaan.

Het middel is in de aangegeven mate gegrond.

VI. Onderzoek ten gronde van de zaken sub I en sub III

9. Gelet op het gegrond bevinden van het tweede middel in de zaak *sub II* en de inwilliging van het beroep in deze zaak, en gelet op het gestelde onder randnummer 4, hebben de beroepen tegen de bestreden beslissingen in de zaken *sub I* en *sub III* geen voorwerp meer en dienen de middelen in deze zaken niet te worden onderzocht.

10. Door omstandigheden eigen aan de zaak, past het om de kosten van de beroepen in de zaken *sub I* en *sub III* ten laste van de verwerende partijen te leggen.

BESLISSING

1. De zaken A. 207.394/X-15.285 (zaak sub I), A. 207.466/X-15.292 (zaak sub II) en A. 207.482/X-15.299 (zaak sub III) worden gevoegd.

2. De Raad van State vernietigt in de zaak sub II :

- a. het besluit van de Vlaamse minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport van 12 oktober 2012 in zoverre dit het provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan “Overstromingsgebied Nederbeek”, te Wortegem-Petegem, goedkeurt;**
- b. het besluit van de provincieraad van Oost-Vlaanderen van 20 juni 2012 houdende de definitieve vaststelling van het provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan “Overstromingsgebied Nederbeek” te Wortegem-Petegem;**
- c. de beslissing van de dienst Mer van 18 juni 2010.**

De Raad van State verwerpt het beroep voor het overige in de zaak sub II.

De Raad van State verwerpt de beroepen in de zaken sub I en III.

2. Dit arrest dient te worden bekendgemaakt op dezelfde wijze als het eerste vernietigde besluit.

3. De verwerende partijen worden verwezen in de kosten van de vordering tot schorsing en van het beroep tot nietigverklaring in de zaak sub I, en van het beroep tot nietigverklaring in de zaken sub II en III, begroot op 875 euro, elk voor de helft.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van dertig september 2014, door de Raad van State, Xe kamer, samengesteld uit:

Johan Lust,	kamervoorzitter,
Pierre Lefranc,	staatsraad,
Jan Clement,	staatsraad,
bijgestaan door	
Silvan De Clercq,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Silvan De Clercq

Johan Lust